

Strategie duurzame overheidsopdrachten

Overzicht workshop

1) Overzicht van bestaande strategieën

2) Knelpunten

3) Oplossingen

Objectieven van de vorming

Oplossingen aandragen voor de opmaak van een strategie inz

Inhoudstafel

..... 1. Overzicht bestaande strategieën

..... 2. Knelpunten

..... 3. Oplossingen

1. Bestaande strategieën

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 1

Opstellen van een beleidsplan voor de periode 2012-2014 (2de beleidsplan)

→ Doelstelling? 100 % duurzame overheidsopdrachten in 2020.

Geplande acties:

- Essentiële duurzaamheidscriteria voor de volgende productgroepen :

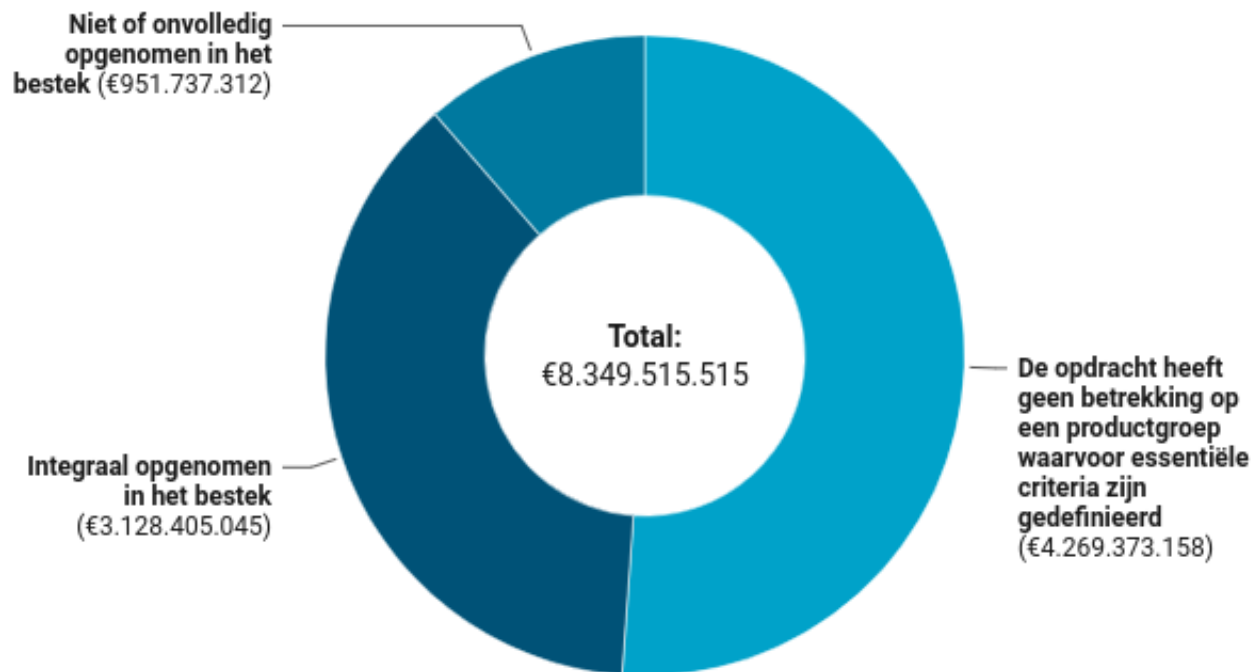
- Papierproducten, F-gassen, elektriciteit, meubilair, PC's, laptops en beeldschermen, reproductieapparatuur, schoonmaakmiddelen

→ Focus ligt op het vereiste introduceren van minimale criteria voor deze productgroepen.

Het is enkel indien een criterium geen enkele relevantie vertoont voor de opdracht, dat het criterium n

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 1 (vervolg)

Opname essentiële criteria (geraamde waarde excl. BTW, 2018-2021)

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 1 (vervolg)

De focus ligt op 3 andere gebieden :

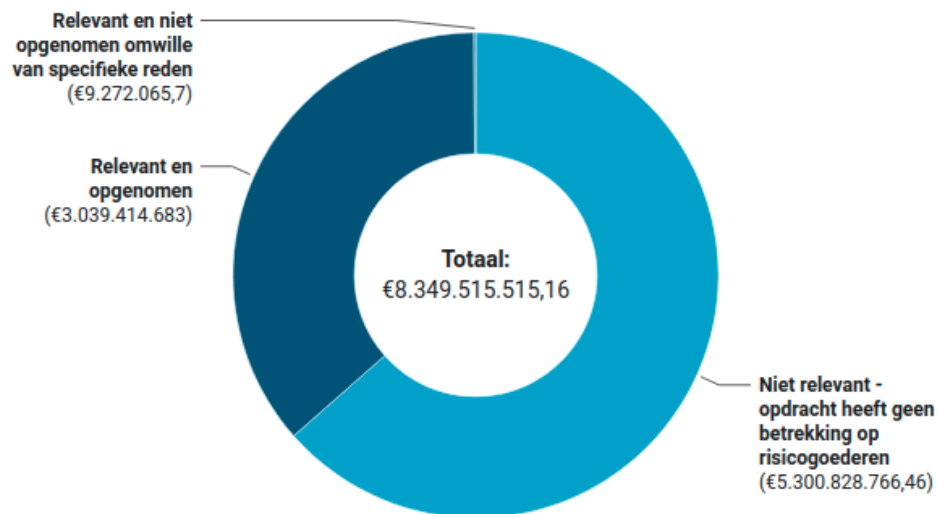
- Vragen naar milieubeheerssystemen (EMAS, ISO14001, ...)
- Sociale en ethische (o.a. goede arbeidsomstandigheden) clausules
- Innovatieve aankopen

Voor dit voorlaatste wordt gerekend op due diligence voor de verificatie met een vraag naar een plan

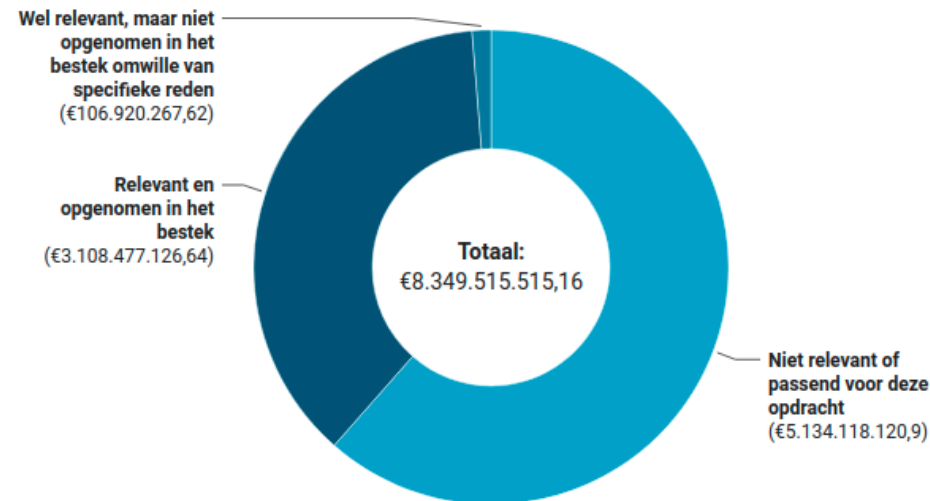
Conclusie: ambitieus maar geen update meer sinds 2014

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 1 (vervolg)

Opname ethische clausule (geraamd bedrag excl. BTW, 2018-2021)

Certificering milieubeheersysteem (geraamd bedrag excl. BTW, 2018-2021)

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 1 (vervolg)

Problemen

- Weinig ambitieuze criteria voor de productgroepen → criteria moeten regelmatig bijgesteld worden
 - Weinig tot geen verificatie of resultaten voor de overige doelstellingen (sociaal, EMAS/ISO14001 en inn
- Maar op papier zijn de resultaten erg mooi.

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 2

Opstellen van een aankoopbeleid voor de periode 2021-2023:

De doelstelling ?

→ Het duurzame karakter van de overheidsopdrachten bevorderen (milieu-, innovatieve, sociale en et

De ambitie ?

→ Clausules opnemen die inschrijvers stimuleren een milieubewuste, duurzaam ethische en sociaal v

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 2 (vervolg)

Geplande maatregelen?

De publicatie van een lijst met voorkeursproducten die als duurzaam bestempeld worden

Bvb.: voertuigen, ICT-materiaal, bouwmaterialen, medische verbruiksartikelen, handgereedschap,

→ De volgende elementen zullen in aanmerking worden genomen: de verpakking van het product, de in

→ Het is gepland om de voorkeur te geven aan de producten die op deze lijst staan en hier slechts mits

Deze lijst is nog niet gepubliceerd dus het is moeilijk in te schatten hoe duurzaam deze strategie is.

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 2 (vervolg)

De strategie moet verder gestuurd worden richting:

- het **vergroten** van de **participatiegraad** voor **KMO's** in overheidsopdrachten, en
- het **bevorderen** van **duurzaamheid** bij **overheidsopdrachten** voor diensten en leveringen.

Conclusie: goed startpunt, maar meer informatie nodig vooraleer definitieve conclusies kunnen worden getrokken.

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 3

Opstellen van een actieplan voor de periode 2017-2019

→ focus op het introduceren van duurzame clausules en capaciteitstraining

Hiervoor, creatie van:

- Opleidingen en een netwerk van aankopers
- Een charter
- Een reeks tools zoals een Excelsheet voor het opvolgen van overheidsopdrachten en een doc
- Een help desk

=> Er werden geen indicatoren noch rapportering over duurzame overheidsopdrachten ter

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 4

Actieplan uit 2021 met links naar bestaande actieplannen zoals het klimaatplan, diversiteits

Plan met meerdere luiken maar weinig concrete elementen:

- Identificeren van de opdrachten met het grootste potentieel
- Indicatoren creëren en opvolgen
- Een bibliotheek met tools opstellen
- Het vergemakkelijken van het marktonderzoek
- Informeren en opleiden aankopers

Conclusie: weinig concreet plan zonder indicatoren of concrete maatregelen

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 5

Eerste strategie (2014) : gebaseerd op een reeks van prioritaire productgroepen :

Gebouwen - Reiniging - Voeding en catering - Meubilair - Tuinen, groenvoorzieningen - Infor

Indeling op basis van 5 « codes » :

- 1) Niet ecologisch
- 2) Licht ecologisch
- 3) Ecologisch
- 4) Zeer ecologisch
- 5) Van natuur ecologisch

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 5 (vervolg)

Verplicht voor aankopen vanaf een zekere drempelwaarde, optioneel voor de lagere bedrag

Opmerking: systeem laat niet toe de opdracht te publiceren als de ecologische classificatie

Aanpassingen (2020) :

Er bestaan enkel nog de volgende categorieën: ecologisch, van natuur ecologisch en niet-ec

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 5 (vervolg)

Opleiding van meer dan 200 aankopers en technische diensten : twee daagse opleiding rond

Opstart van een help desk voor vragen inzake bestekken, gunning, ... met FAQ's, half jaarlijk

Aanpassingen (2022) :

- Extra opleidingen : circulair en sociaal aankopen
- Uitbreiding help desk naar 23 Europese Instellingen

Conclusie: geen indicatoren teruggevonden maar er worden regelmatige updates gedaan.

Voorbeeld van strategie : organisatie n° 6

Introductie van een klimaatstrategie (2015), een circulaire strategie (2021) en supply chain e

Nood aan een specifiek plan inzake duurzame overheidsopdrachten (2023):

- Praktische gids met concrete doelstellingen voor de aankopers voor alle prioritaire product
- Opleidingen voor de aankopers
- Toegang tot de help desk van een andere administratie

Conclusie : als u als organisatie uw impact wil reduceren, moet u werken rond uw aankoo

Conclusies

Een plan voor duurzame overheidsopdrachten wordt algemeen uitgevoerd.

Daarnaast zijn er enkele administraties die eveneens een actieplan hebben.

Er wordt altijd gewerkt met prioritaire productgroepen.

In bepaalde gevallen worden suggesties gedaan voor de minimale vereisten voor deze producten.

Er worden veel plannen uitgewerkt, maar nadien laat de opvolging (voor in België) te wensen over.

Er zijn veel tools voor handen : productfiches, opleidingen, help desks, ...

En toch zijn er redelijk veel knelpunten.

2. Knelpunkten

Wat kan er fout gaan ?

Welke problemen kan je tegenkomen als je een strategie inzake duurzame overheidsop

Wat is er fout gegaan ?

« *The procurement service should take into account environmental and social aspects of*

Vragen naar EMAS en/of andere certificaties

Vragen naar due diligence documenten inzake de aanpak van goede arbeidsomstandig

→ **Formuleringen zijn vaag en leveren weinig goede resultaten op.**

Wat is er fout gegaan ?

« *Het papier mag bestaan uit elke combinatie van gerecycleerde en nieuwe vezels, waarbij minstens 65% gerecycleerd is.* »

« *De hoeveelheid eenmalige verpakkingen wordt zoveel mogelijk beperkt. Wanneer verpakkingen nodig zijn, moeten ze uit gerecycleerd materiaal bestaan.* »

Clausules zijn niet aangepast aan de realiteit en moeten regelmatig geüpdate worden.

Wat is er fout gegaan ?

Definitie ecologische aankoop

Si pour le produit ou le service concerné une fiche existe :

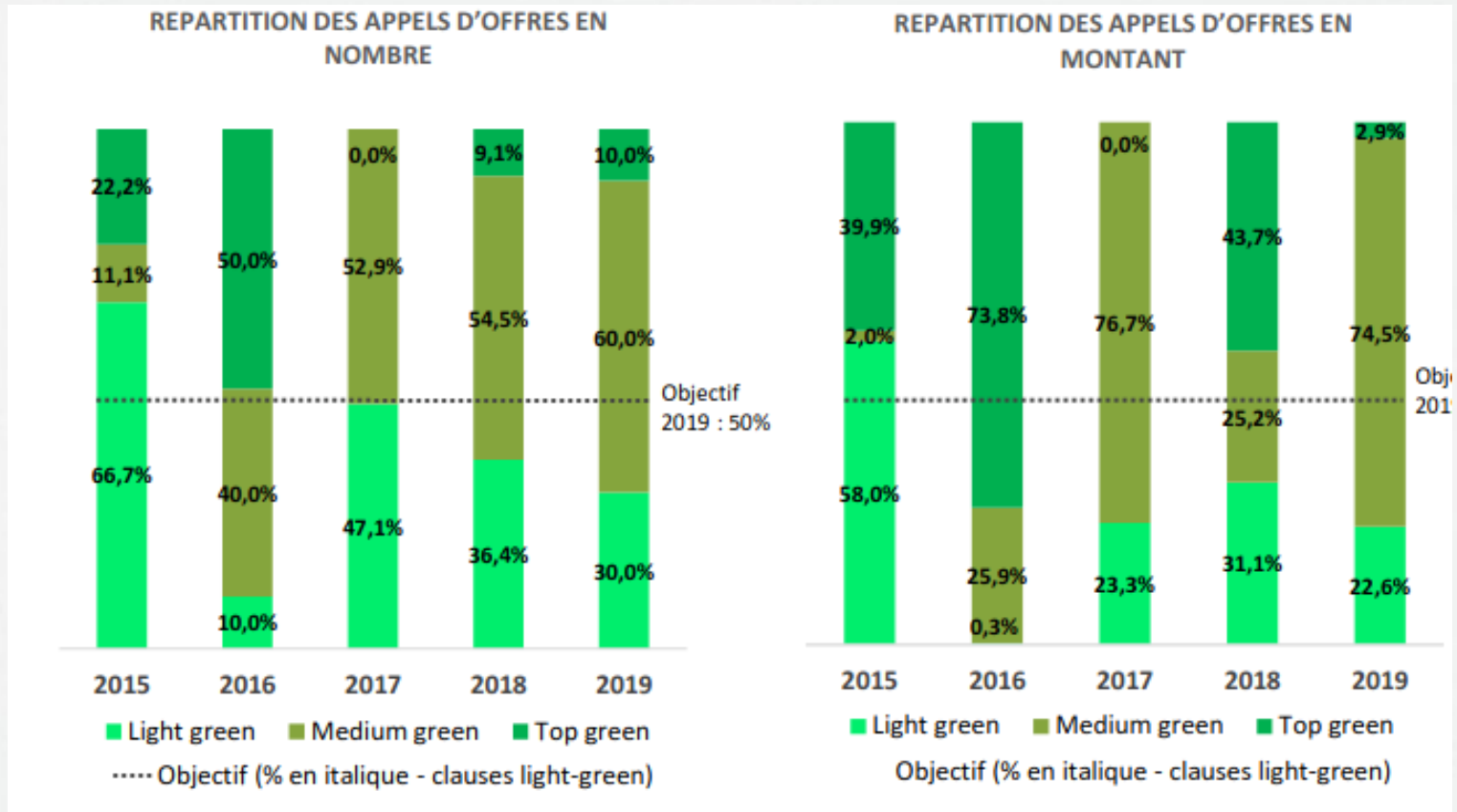
Les critères visés dans les documents d'appel d'offres (notamment dans les spécifications techniques et dans le cad

Si pour le produit ou le service concerné une fiche n'existe pas :

Le dossier d'appel d'offres contient certaines clauses environnementales, mais celles-ci concernent uniquement un

Moeilijkheid om indicatoren duidelijk te definiëren

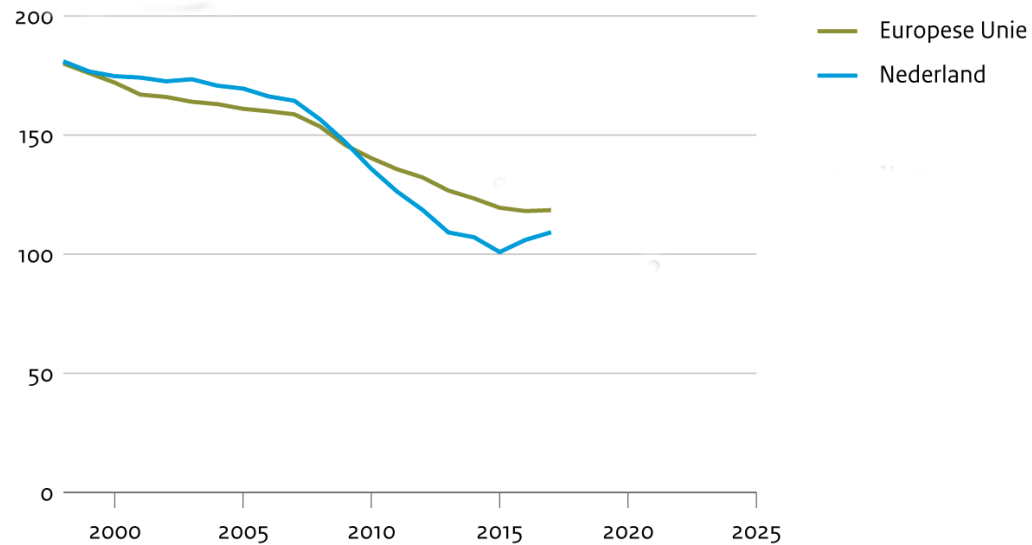
Wat is er fout gegaan ?

→Cijfers fluctueren zeer sterk van jaar tot jaar

Wat is er fout gegaan ?

CO₂-uitstoot

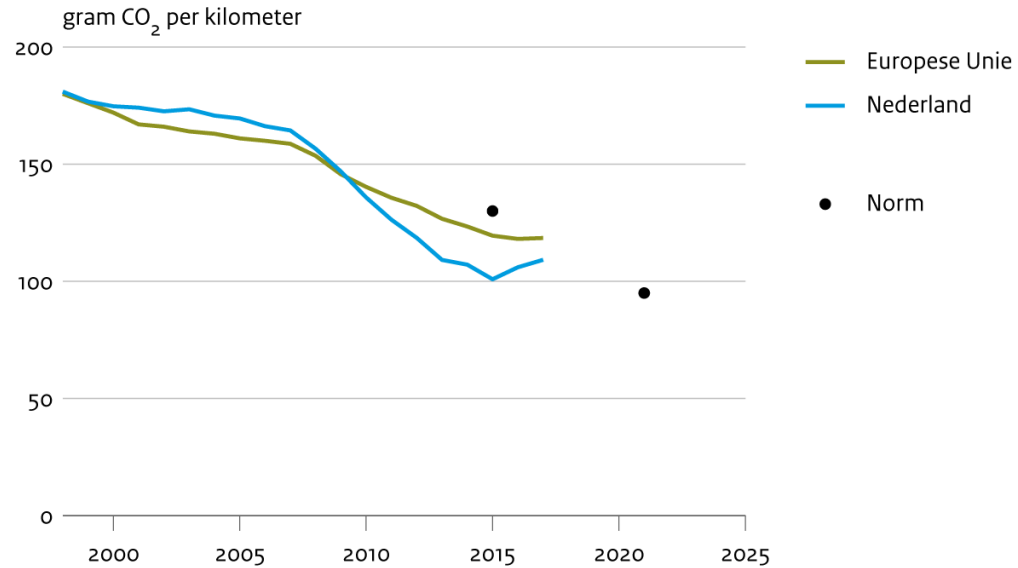

Bron: RDW; EEA

PBL/dec18
www.clo.nl/nl013415

Wat is er fout gegaan ?

CO₂-uitstoot van nieuw verkochte personenauto's

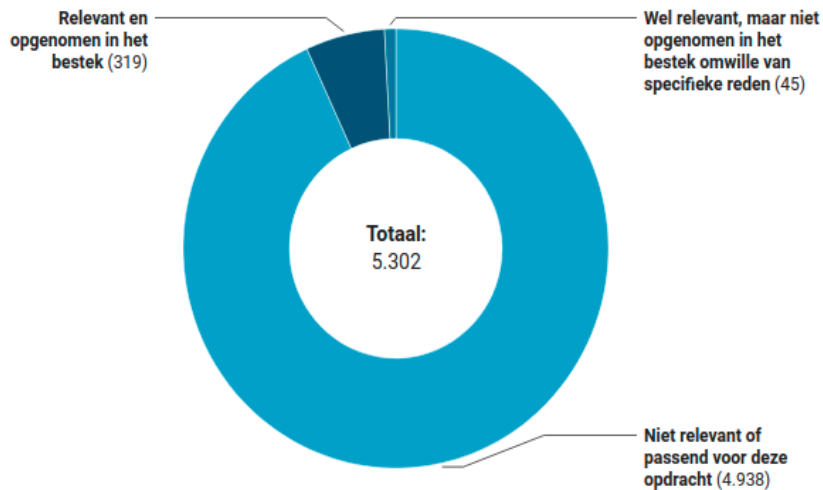
Bron: RDW; EEA

PBL/dec18
www.clo.nl/nlo13415

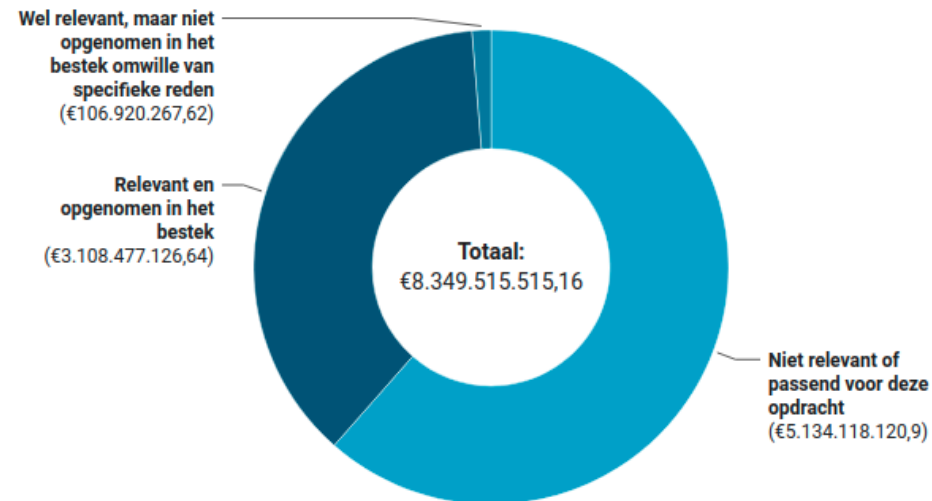
Zelfs als je niets doet, gaan heel veel indicatoren de goede kant uit

Vlaamse overheid

**Certificering milieubeheersysteem
(aantal opdrachten, 2018-2021)**

**Certificering milieubeheersysteem
(geraamd bedrag excl. BTW, 2018-2021)**

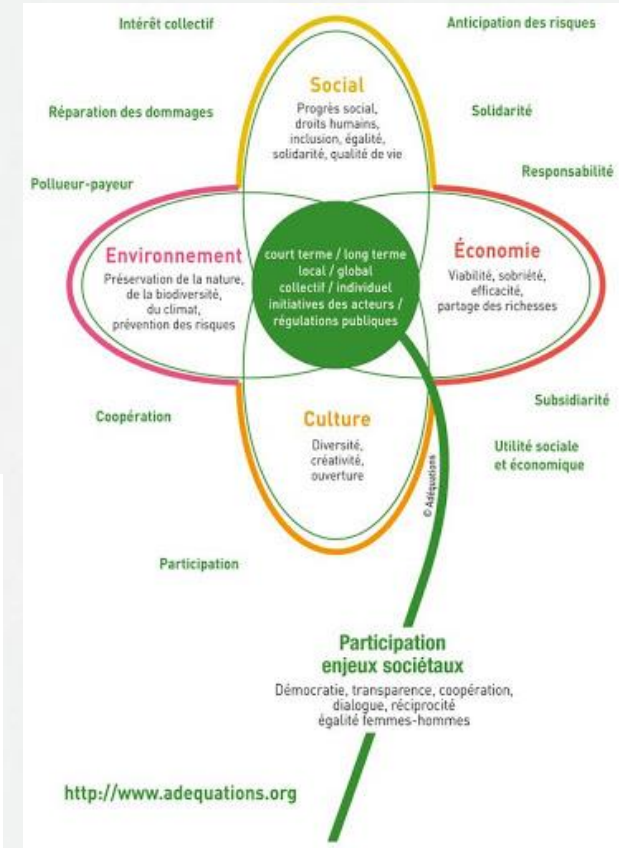
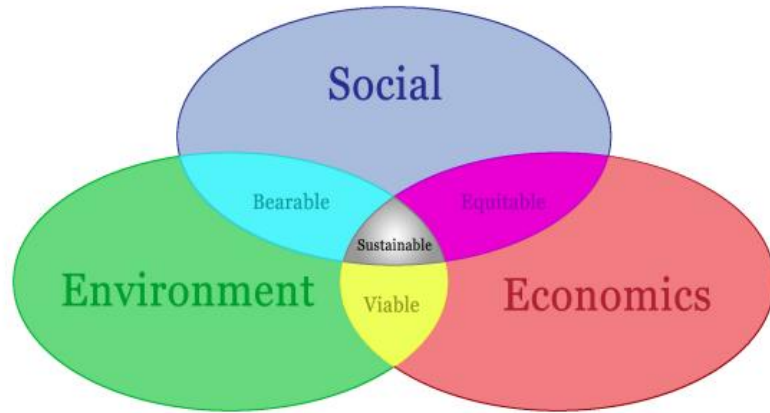
3. Oplossingen

Enkele praktische tips

- • • • • a) Welke zijn mijn prioriteiten ?
- • • • • b) Kies voor basiscriteria en prioritaire aankopen
- • • • • c) Wie moet betrokken worden ?
- • • • • d) Hoe vooruitgang boeken en meten?
Indicatoren opstellen
- • • • • e) Hoe Greenwashing vermijden?

a) Welke zijn mijn prioriteiten ?

Baseer u op bestaande strategische plannen

Een duurzame aankoopstrategie moet in functie staan van de overige strategische d

Kijk welke opdrachten de grootste milieu-impact bezitten → dit kan sterk verschillen

Praktische tip : werk met een lijst van prioritaire aankopen, alle andere strategisch

Tegenstrijdige kwesties

- Lokale producten vs fair trade
→ Lokaal of fair trade appelsap
- Ecologisch materiaal vs gezondheid
→ Borden in bamboe
- Slechte arbeidsomstandigheden vs bijdrage tot klimaatverandering
→ Batterijen vs brandstof

Elementen die helpen

Sociale en lokale economie

Lokale productie en goede werkomstandigheden

Circulaire en sociale economie

...

b) Lijst prioritaire groepen

- Gebouwen (constructie en renovatie)
- Schoonmaak
- Voeding
- Meubilair
- Tuinen, parken en groenonderhoud
- IT materiaal
- Verlichting
- Bureau materiaal
- Papier
- Water en sanitair materiaal en onderhoud
- Textiel
- Voertuigen en transport
- Afvalverwerking

	Light green	Green	Very Green
Pre procurement phase timing: 1 year before start of Contract	An overview of all paper products that are procured by the <u>EIB</u> is created. <u>Deliverable</u>: Indicator on all paper products procured by the <u>EIB</u>	1) Perform a need analysis for the weight of all papers products (envelopes, folders, ...) , including impressions for events, brochures, ... Objective: to reduce the weight as much as possible without compromising the quality. <u>Deliverable</u>: overview of the ideal weight of standard paper products according their use is created. 2) Make an analysis of all paper products (envelopes, folders, reports, brochures, ...) that can be used in promoting recycled paper with an <u>Ecolabel</u>¹.	
Writing the tender Timing: up to 18 months before start of the contract		1) All paper products are made of 100% recycled paper with EU <u>Ecolabel</u> (unless technically not feasible) 2) All tenders have detailed specification for the weight of the paper based upon the results of the needs analysis 3) The following phrase is added on all paper products that have been identified as potential promotion material: <i>"This paper is made of 100% recycled paper with a limited environmental impact"</i>	An environmental award criterion on the CO2-emission for paper production is inserted in the purchase of printing paper. This criterion will be based upon the CO2-emission calculation of the EU <u>Ecolabel</u> or any other equivalent CO2 calculation.

c) Wie moet betrokken worden ?

Voor de betrokkenen : opleidingen en help desk

Voor de implementatie moet uw personeel nieuwe vaardigheden ontwikkelen : opleiding

→ Maak gebruik van het aanbod van Leefmilieu Brussel en vergeet niet in te tekenen

d) Hoe vooruitgang boeken en meten?

Indicatoren opstellen

Voorzie makkelijk meetbare indicatoren → Tijdsgebrek is een groot probleem bij aa

Verwijs naar andere indicatoren zoals CO₂-uitstoot, afvalvermindering, ...

Vergeet niet te rapporteren over :

- Verdwijnende opdrachtenproducten → bv. Minder voertuigen
- Nieuwe ecologische opdrachten : deconstructie, zonnepanelen, ...

d) Hoe vooruitgang boeken en meten?

Indicatoren opstellen (vervolg)

Goede praktijken (globale indicatoren) :

- 1) Opsplitsen van productgroepen : prioritaire productengroepen, werken en overige
- 2) Neem alle lopende opdrachten in rekening
- 3) Vergelijk met een reeks van verplichte basis criteria
- 4) U zet de veranderingen uit in een timeline

Voorbeeld van timeline

2015-2020 :

- Aankoop van 100% gerecycleerd papier + configuratie van standaard printerinstellingen (zwart-wit + recto/verso)
- Aankoop van gereviseerd kantoormeubilair + aankoop van alle schoonmaakproducten met Europees ecolabel
- 50% vermindering van printpapier en kantoorbenodigdheden
- Verlichtingsaudit en vervanging van verlichtingsarmaturen

2020-2025:

- Aankoop van een elektrische bedrijfswagen
- Aankoop van tweedehands bureaustoelen
- Aanpassing van het contract voor schoonmaakdiensten: aanpassing van de werktijden
- Aankoop van biologische en/of fairtrade producten (thé, koffie, suiker, melk, ...)
- Aanvraag van een sociale onderneming voor cateringdiensten

2025-2030 :

- Gebruik van een lokale IT-dienstverlener
- Vervanging van ICT-apparatuur door apparatuur met TCO of Der Blauer Engel ecolabel
- Aankoop van alle houtbenodigdheden met FSC- of PEFC ecolabel
- Aanvraag van een sociale onderneming voor het onderhoud van de tuinen en groene ruimtes
- Aankoop van werkkleding met een Oeko-tex ecolabel

d) Hoe vooruitgang boeken en meten? Indicatoren opstellen (vervolg)

Individuele opvolging:

- 1) Vergelijk met de vorige opdracht → rapporteer welke verbeteringen zijn aangebracht
- 2) Gebruik gunningscriteria als marktonderzoek
- 3) Pas regelmatig uw basiscriteria aan

e) Hoe greenwashing vermijden ?

Wees zo concreet mogelijk :

- Verwijs naar bestaande tools, normen, labels
- Vermijd vage termen zoals ecologisch, bij voorkeur, ...
- Verifieer alle criteria
- Vermijd oncontroleerbare criteria en labels zonder resultaatsverbintenis

Valkuilen

Probeer de volgende valkuilen te vermijden :

- Te snel willen gaan : voorzie een duidelijke tijdlijn die rekening houdt met langlopen
- Overdreven ambitieuze doelstellingen : 100 % duurzame overheidsopdrachten
- Criteria voor alle productgroepen (bvb. intellectuele consultancy)
- Rapportering zonder doel → leg uit waarom de rapportering belangrijk is

Duurzame consumptie is geen competitie om het beste product te verkrijgen. Het i

CONCLUSIE

**Respecteer de sociale
waarden en geef
voorkeur aan sociale
economie**

Voorbeeldfunctie

Risicopreventie

**Verminder kosten
diensten/producten.**

**Verminder milieu-
impact van aankopen**

**Zorg voor naleving van
regelgeving (sociaal en
milieu)**

**Bied betere diensten of
betere producten aan
personeel of
gebruikers.**

Strategie Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft duurzame overheidsopdrachten opgenomen

Er zijn diverse goede voorbeelden van strategische plannen van verschillende overheden

Het is tijd om uw eigen strategie op te stellen, op basis van uw prioriteiten.

Sleutelelementen

- ✓ Hou uw strategie zo concreet mogelijk → gebruik minimale basiscriteria
- ✓ Focus op prioritaire aankopen, met een grote milieu-impact
- ✓ Maak een tijdlijn op en kies voor goede indicatoren.
- ✓ Maak gebruik van de tools, help desk en opleidingen van Leefmilieu Brussel

Bedankt !

Rob Renaerts

Directeur

0032 488 994488

rob@coduco.be

www.coduco.be